

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

**МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В АКАДЕМІЧНОМУ ТА
ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

підготовки здобувачів

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності В 11 Філологія

освітньо-наукової програми

Поліпарадигмальність іншомовних дискурсів

Силабус освітнього компонента «МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В АКАДЕМІЧНОМУ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Розробник:

Рись Лариса Федорівна, доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми:

Крисанова Т.А

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології
протокол № 1 від 27.08.2025 р.

Завідувач кафедри:

Пасик Л. А.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В11 Філологія Освітньо-наукова програма "Поліпарадигмальність іншомовних дискурсів"	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
Мова навчання	Форма контролю: залік	німецька

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Рись Лариса Федорівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	м.т. 050 7217876
	rys.larysa@vnu.edu.ua , larysa_rys@yahoo.de
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Міжкультурна комунікація в академічному та професійному середовищі» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня.

Міжкультурна комунікація є міждисциплінарною галуззю знань, що досліджує особливості вербальної та невербальної взаємодії представників різних національних і лінгвокультурних спільнот. Курс орієнтований на германістів та зосереджується на специфіці обміну інформацією з представниками німецькомовних культур у процесах академічного та професійного спілкування. Особлива увага приділяється мовним нормам і комунікативним стратегіям, культурно зумовленим моделям поведінки, «культурним сценаріям» професійної взаємодії, усталеним моделям сприйняття та оцінювання явищ, а також соціально регламентованим традиціям, ритуалам, нормам дозволеного й забороненого, що впливають на ефективність міжкультурної взаємодії.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу – сформувати у здобувачів ступеня доктора філософії комплексну міжкультурну компетентність, необхідну для ефективної академічної та професійної взаємодії з представниками німецькомовних лінгвокультур у міжнародному науковому, освітньому й фаховому середовищі, а також для успішної участі у міжкультурному науковому діалозі.

Основні **завдання** курсу:

- ознайомити здобувачів із становленням міжкультурної комунікації як наукової галузі, її теоретичними моделями та сучасними дослідницькими підходами;
- поглибити розуміння культурно зумовлених норм академічного і професійного спілкування у німецькомовному середовищі;
- розвинути культурну чутливість і аналітичні вміння для адекватної інтерпретації вербальної та невербальної комунікативної поведінки;
- сформувати практичні навички застосування міжкультурних комунікативних стратегій у науковій співпраці, академічному письмі, презентаціях і професійній взаємодії;
- навчити ефективно запобігати та вирішувати міжкультурні непорозуміння й конфлікти в академічному та професійному середовищі;
- сприяти формуванню інтеркультурної та транскультурної свідомості як основи міжнародної наукової мобільності та міждисциплінарної співпраці.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, метод кейсів, критичних інцидентів.

3. Soft skills.

Курс «Міжкультурна комунікація в академічному та професійному середовищі» сприяє формуванню комплексу м'яких навичок, необхідних для ефективної участі здобувачів ступеня доктора філософії у міжнародній науковій співпраці, академічному дискурсі та професійній взаємодії.

1. Здатність орієнтуватися у культурних нормах і цінностях різних спільнот;
2. Саморефлексія та міжкультурна свідомість;
3. Емпатія та культурна чутливість;
4. Повага до різноманіття цінностей і традицій;
5. Ефективна міжкультурна комунікація;
6. Здатність оцінювати інформацію з різних культурних перспектив;
7. Толерантність до невизначеності;
8. Критичне мислення;
9. Адаптивність і гнучкість поведінки;
10. Невербальна комунікативна грамотність;
11. Робота в мультикультурних командах.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Thema 1. Theoretische Grundlagen der interkulturellen Kommunikation.	14	2		11	1	ДС
Thema 2. Kultur und ihre Rolle in der Kommunikation. Kulturstandards und	16	2	2	11	1	ДС, РК 10 балів

Kulturdimensionen. Kulturelle Dimensionen akademischer und beruflicher Kommunikation im deutschsprachigen Raum						
Thema 3. Das Eigene und das Fremde in der interkulturellen Kommunikation. Stereotype, Vorurteile und Kommunikationsstörungen. Interkulturelle Anpassung und Kulturschock.	16	2	2	11	1	ДС, РК 10 балів
Thema 4. Verbale und nonverbale Kommunikation im interkulturellen wissenschaftlichen Diskurs.	16	2	2	11	1	ДС, РК 10 балів
Thema 5. Sprache, Macht und Hierarchie im beruflichen Diskurs. Statusrollen und kommunikative Distanz. Raum und Zeit als Rahmen von Kommunikation.	16	2	2	11	1	ДС, РК 10 балів
Thema 6. Interkulturelle Aspekte der Berufsethik. Ethische Standards in verschiedenen Kulturen. Akademische Integrität und berufliche Verantwortung.	14		2	11	1	ДС, РК 10 балів
Thema 7. Geschäftsetikette und Protokoll im internationalen Umfeld. Begrüßungsrituale und Anredeformen. Kulturelle Unterschiede bei Verhandlungen und Geschäftstreffen.	14		2	11	1	ДС, РК 10 балів
Thema 8. Interkulturelle Kommunikation in Bildung und Wissenschaft. Internationale Bildungs- und Forschungsprojekte. Kooperation mit ausländischen Universitäten und Förderinstitutionen.	14		2	11	1	ДС, РК 10 балів
Всього годин/ Балів :	120	10	14	88	8	70
Види підсумкових робіт						
ІНДЗ: Рефлексивне есе з міжкультурного досвіду						Бал
Підсумковий тест						10
Всього балів за роботу в семестрі						20
						100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

IV. Політика оцінювання

При поточному оцінюванні знань студентів враховуються: участь у дискусіях під час проведення семінарських занять, робота над додатковою літературою, вміння використовувати набуті знання на практиці, вміння аналізувати ситуації міжкультурної взаємодії. Робота студентів під час семінарів оцінюється максимально у 10 балів: $7 \times 10 = 60$ балів, окрім того здобувачі

пишуть два підсумкові тести на платформі Moodle, кожен з яких оцінюється 20 балами. Всього за поточне оцінювання здобувачі отримують 100 балів.

Здобувачі освіти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку здобувач інформує викладача про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й;
- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць;
- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б.

Згідно з [ПОРЯДКОМ визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) здобувачам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Для цього потрібно звернутися із заявою на ім'я декана факультету з проханням про визнання результатів навчання, набутих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому, так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

Політика щодо академічної доброчесності. В академічній діяльності керується [Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#), у якому передбачено самостійну, чесну та відповідальну роботу здобувачів освіти над поставленими завданнями. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності покладена як на викладачів, так і на здобувачів освіти, які в разі виявлення порушень академічної доброчесності несуть відповідальність, визначену Кодексом.

Учасники освітнього процесу повинні толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань забороняється. У разі виявлення несамотійного виконання практичних завдань, ці завдання зараховані не будуть.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти був відсутній на занятті з поважної причини (хвороба, участь у конференції, у конкурсах та академічна мобільність), він може здати семінар на платформі Moodle.

Роботи (практичні завдання, індивідуальне самостійне завдання), які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, який здобувач освіти отримує, виконавши всі передбачені цим силабусом завдання та набравши щонайменше 60 балів. Якщо здобувач освіти набрав менше 60 балів, він може доздати певні види робіт або теми під час перездачі заліку згідно з розкладом залікової сесії.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. К. : Академія, 2012. 288 с.
2. Рись Л. Ф. Einführung in die kommunikative Linguistik (Вступ до комунікативної лінгвістики) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 192 с.
3. Рись Л. Ф., Пасик Л. А. Форми та методи міжкультурного тренінгового навчання. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. № 80. Том II. С. 175–181.
4. Bannenberg A.-K. Die Bedeutung interkultureller Kommunikation in der Wirtschaft. Kassel: Kassel University Press GmbH, 2011, 509 S.
5. Bolten J. Interkultureller Trainingsbedarf aus der Perspektive der Problemerkahrungen entsandter Führungskräfte. *Götz Klaus (Hg.) Interkulturelles Lernen / Interkulturelles Training. 4. Auflage*. München und Mering : Rainer Hampp Verlag, 2002. S. 61-80.
6. Bolten J. Interkulturelle Trainings neu denken. *Interculture Journal*. 2016. Bd. 15, H. 26. S. 75-88.
7. Bolten J. Interkulturelle Lernprozesse neu gedacht. Goethe-Institut e. V., Redaktion Magazin Sprache Januar 2017. URL : <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20906565.html>
8. Broszinski-Schwabe E. Interkulturelle Kommunikation : Missverständnisse - Verständigung. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2011. URL: <https://issuu.com/audio2brain/docs/interkulturelle-kommunikation>
9. Ehlers K.-H. Zur Anrede mit Titeln in Deutschland, Österreich und Tschechien. *Brücken*. NF 12, 2004. S. 85-134.
10. Fink G. Interkulturelles Management. New York-Wien, 2001.
11. Heringer H. J. Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte. Tübingen : Narr Franke Attempto Verlag, 2014. 256 S.
12. Hofstede G. Lokales Denken, globales Handeln : Kultur, Zusammenarbeit und Management. München, 2001.
13. Interkulturelle Kompetenzen am Arbeitsplatz: der Fall von international mobilen Führungskräften in Frankreich und Marokko. URL:

<https://epale.ec.europa.eu/de/blog/interkulturelle-kompetenzen-am-arbeitsplatz-der-fall-von-international-mobilen>

14. Kaufmann A. Theorie und Praxis des interkulturellen Trainings. URL : <http://www.puceproductions.com/Projekt.pdf>
15. Kühn P. Interkulturelle Semantik. Nordhausen : Traugott Bautz, 2006.
16. Lüsebrink H.-J. Interkulturelle Kommunikation: Interaktion. Fremdwahrnehmung. Kulturtransfer. Stuttgart. Weimar : J. B. Metzler Verlag, 2008. 213 S.
17. Maletzke G. Interkulturelle Kommunikation: Zur Interaktion zwischen Menschen verschiedener Kulturen. Opladen : Westdt. Verl., 1996. 226 S.
18. Mast C. Unternehmenskommunikation : Ein Leitfaden. München : UVK Verlag, 2018. 492 S.
19. Moser-Ha H. Was heißt Einwanderer zu sein : Zu den psychosozialen Voraussetzungen für das Gelingen der Integration. URL : <http://www.bbpp.de/einwandern.htm>